

Záchranný archeologický výzkum při výstavbě ORL pro autobusové nádraží Brno - Zvonařka

Obr. 1 – pohled na stavební jámu.

Trnité byl zeměpanský a po založení města zde na této půdě zásluhou brněnských měšťanů vznikl statek Trnitá, u něhož postupně vyrostlo osídlení. Roku 1645 pak byla Trnitá vypálena v rámci příprav na druhé švédské obléhání města. Byla však znovu obnovena. Společně s Křídlovicemi, Novosady a Dornychem tvořila až do 19. století v podstatě spíše ovocnářsko-zelinářské zázemí města Brna. Začátek změn znamenal rok 1806, kdy byla vybudována silnice z Brna přes Trnitou do Komárova. Význam Trnité ještě vzrostl, když bylo na jižním konci ulice v letech 1854-1856 vybudováno Rosické nádraží. Avšak pozdější rozšíření tohoto nádraží (1868-1870) znamenalo konec rozvoje Trnité, neboť ta se tím stala slepou ulicí. Vrchol úpadku zaznamenala Trnitá v období socialismu. Starší zástavba zchátrala a zčásti byla zbořena, v 80. letech 20. století pak veškerá zástavba Trnité jižně od ulice Zvonařka padla za oběť vybudování Ústředního autobusového nádraží Zvonařka.

Archeologický výzkum

Po sondážním ohledání plochy staveniště se archeologický výzkum omezil na dohled při těžbě stavební jámy a následnou dokumentaci vzniklých profilů. V ploše byly začištěny a dokumentovány pouze objevené zděné konstrukce. Stavební jáma měla rozměry přibližně 20 x 4 m (Z-V). Na celé zkoumané ploše byl přítomen horizont recentních navážek. Jeho síla se pohybovala od 0,80 do 1,80 m. Jednalo se o terénní úpravu velice pravděpodobně související s demolicí staré zástavby a výstavbou ústředního autobusového nádraží v 80. letech 20. století. Součástí tohoto horizontu byly i výkopy (a to i hlouběji zasahující) inženýrských sítí. Pod těmito navážkami bylo ukryto cca 1,0 m mocné souvrství šedých jílovitých hlín s nahodilými malými zlomky stavební keramiky, dřev a uhlíků. Bylo z něho získáno také několik keramických zlomků, které je možné datovat do období novověku. Zbytek hloubky až na základovou spáru výkopu stavební jámy (1,40 m) představovalo souvrství naplavenin a usazenin bez jakékoli příměsi antropogenního původu. Lze konstatovat, že reprezentuje nárůst inundačního terénu řeky Svratky.

Plocha archeologického výzkumu je součástí oblasti rozkládající se jižně historického centra města Brna (Trnitá, Úzká, Opuštěná a Dornych),

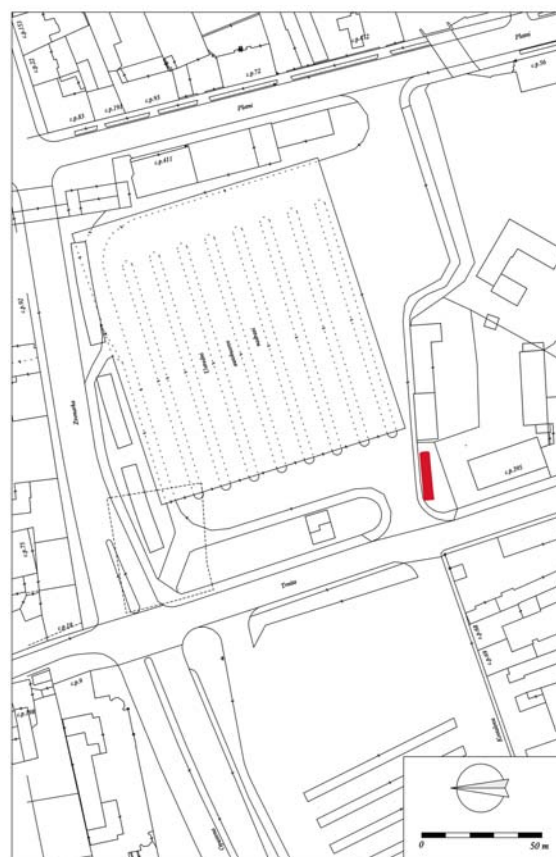
V souvislosti s výstavbou odlučovače ropných látek pro autobusové nádraží Brno – Zvonařka proběhl na ploše stavby záchranný archeologický výzkum.

Plocha provedeného výzkumu se nachází v katastrálním území Trnitá. Rozložena byla v jihozápadní části hlavního areálu autobusového nádraží Zvonařka při ulici Trnitá (parcela číslo 878).

Historický exkurz

Ulice převzala název bývalé předměstské osady, připomínané v těch částech města od 14. stol. jako Dörrössel, též Derndruzzil i Derndrussel a připojené v roce 1850 k Brnu.

Název Trnitá pochází až z roku 1945. Prostor

Obr. 2 – zkoumaná plocha v (červeně) kontextu zástavby a uliční sítě.

Obr. 3 – pohled na stěny stavební jámy se zachycenou novověkou zástavbou.

o které nás zpravují středověké písemné prameny jen kusým způsobem. Pro starší období je pak toto území v podstatě velkou neznámou. Dosud hádankou je vývoj a topografie tohoto prostoru především z pohledu určení přesného toku zdejších vodotečí a jejich případných ramen a následného vymezení ploch osídlených v jednotlivých etapách dějin. Jasno do této otázky může vnést jen bedlivě a systematicky prováděné archeologické sledování jmenované oblasti

Vedoucí výzkumu: David Merta

Autor nálezkové zprávy: Mgr. Antonín Zúbek

Resumé

Im Zusammenhang mit dem Aufbau des Abscheiders der Erdölstoffe ORL für den Busbahnhof Brno – Zvonařka ist in den Tagen 29.8.-5.9.2002 eine archäologische Forschung verlaufen. Auf der ganzen geforschten Fläche gab es Horizont der neuzeitlichen Aufschüttungen. Seine Stärke bewegte sich von 0,80 bis 1,80 m. Es handelte sich um Terrainherrichtung, die höchst wahrscheinlich mit dem Abbruch der alten Bebauung und mit Ausbau des neuen zentralen Busbahnhofes in den 80. Jahren des 20. Jh. zusammenhing. Unter diesen Aufschüttungen war ein mächtiger Horizont (etwa 1 m dick) der Flutschichten oder Terrainherrichtungen aus der Neuzeit versteckt. Die restliche Tiefe bis zu der Grundspalte der Baugrube (1,40 m) stellte eine Schichtenfolge der Anschwemmungen und Ablagerungen dar. Man kann sagen, daß es die Zunahme des Fluterrains des Flusses Svatka darstellt. In die genannten neuzeitlichen Schichten wurden Überreste der alten Bebauung eingebaut, die in den 80. Jahren des 20. Jahrhunderts definitiv dem Abbruch unterlag.